

פניני הדרה היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרה היומי

כתובות קט-גדרים ד | פרשת נח | גליון מס' 145

דף קי. ע

ישיבת כרכים קשה-פירש"י שהכל מתיישבין שם, ודוחקין ומקרבים הבתים זו לזו, ואין שם אור, אבל בעיר יש גנות ופרדסים סמוכים לבתים, ואוירן יפה.

ומצאנו עוד גריעותא בכרכין, בעירובין (פ"א ע"ב): לכה דודי נצא השדה, אמר רבא אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, רבנו של עולם אל תדינני כיושבי כרכים שיש בהם גזל ועריות, ופירש"י כרכים מקום שווקים הם, ויישוב גדול, ורגלי רוכלין וסוחרים מצוי שם, לפיכך גזל ועריות מצוי בהם.

עוד מצאנו חסרון שלישית בכרכים בברכות (ג"ד ע"א): הנכנס לכרך מברך שתיים, ופירש"י ששם מצוים מושלים רעים, ומחפשים להעליל עלילות על בני אדם.

וכתב בעל משנה למלך בספרו פרשת דרכים (דרך הקודש דרוש שביעי) שירושלים שלעתיד אף על פי שיהי כרך גדול, לא יהי בה כל החסרונות האלו שישנם בכרכים. וזהו מ"ש דהמע"ה (תהלים פרק קכ"ב) "ירושלים הבנויה" הוא ירושלים דעתיד, "כעיר שחבורה לה יחדו" שעתידיה ירושלים להתפשט עד דמשק (שהש"ר פ"ז) ויהי מקום מרווח בין בית לבית לגנות ופרדסים.

והדר אמר שגם אין שם חשש של עריות המצוי בכרך "ששם עלו שבטי י - ה" הוא השם המעיד "עדות לישראל" שאין בהם עריות, וכולם זרע קודש הם, כמוש"כ רש"י פ' פנחס (במדבר כ"ו, ה') לראובן משפחת הראובני, הוא שם י - ה המעיד עליהם שלא שלטו המצרים בגופם.

ושוב אמר שאין שם בירושלים דלעתיד חשש למושלים רעים שיעלילו עלילות ברשע "כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד" שעליהם נאמר (ירמ' כ"א י"ב) כה אמר ה' לבית דוד דינו לבוקר משפט, וכל משפטם אמת וצדק.

ושלש ארצות כו' יהודה עבר הירדן והגליל - בתוס' יום טוב העיר על סדר המשנה למה נקט הכי, דהפסיק בעבר הירדן ליהודה וגליל, דהו"ל לשנויי יהודה גליל ועבר הירדן, שהרי יהודה וגליל שניהם מעבר ירדן המערבי הם.

ותירץ הגאון ר' חיים קנייבסקי זצ"ל בספרו דרך אמונה (שמיטה ויובל פרק ז' הלכה י' ד"ה היו לו) דבשביעית (ריש פרק ט') גם כן שנינו כה"ג לגבי ביעור, ושם י"ל דדוקא נקט סדר זה לפי ששם יסוד הדין הוא מחמת דאמתי דכלה לחיה מן השדה כלה לבהמתך שבבית, וגמירי דאין חיה שבגליל אוכלת מחי' שביהודה, אבל טבע עבר הירדן י"ל דדומה לטבע של יהודה, ורק משום שהירדן מפסיק, משו"ה יש לו דין ארץ אחרת, משום שאין החי יכולה לעבור לשם (ומשו"ה באמת ר"ש חולק שם), ולכן תני עבר הירדן אחרי יהודה, ואגב הכי שנה בסדר זה גם בשאר דוכתי.

במנחת שלמה שביעית (שם) כתב לתרץ עפ"י מה שהביא הגרעק"א בתוספותיו (שם) מכפתור ופרח שכתב לחדש דעבר הירדן המבואר שם איננו עבר הירדן המזרחי אלא עבר הירדן המערבי, שהוא בין יהודה לגליל, ושפיר נקט כסדר זה. והק' הגרש"ז דהכא במתניתין דהכא בודאי הכוונה לעבר הירדן המערבי, ול"ל שנה עבר הירדן לבסוף. [ויש ליישב כנ"ל, דאגב משנה דשביעית שנה כסדר הזה בכל דוכתא].

דף קי. ע

שב"א אומר אף לא מנוה רעה לנוה יפה מפני שהנוה היפה בודק - וברש"י שהנוה היפה בודק את הגוף למי שבא מנוה רע ומתוך כך חלאים באים עליו.

ביערות דבש (ח"א דרוש ח) ביאר, דקשה לגוף האדם להפרד ממקום שהיה, אף שהמקום שהיה הי' מקום רע יותר ממה שכעת, וכמו שמצינו בלידת התינוק, דאף שכאשר היה במעי אמו הי' במקום חושך ואופל צר עד שצריך להיות מקופל כפנקס, ושורה במקום צואה ודם,

וכאשר בא לעולם מקום מרווח בהיכל מלך באויר צח וטוב הי' אמון עלי תולע ומרבדים, מ"מ צועק, וכמה ימים שמונח ממש כאבן דומם, לרוב צערו ופרידתו ממקום שהיה.

ובגלל כן אמרו חז"ל כאן שאף מנוה רעה לנוה יפה בודק, והיינו שלגוף האדם קשה להפרד ממקום שהי', אף שהי' ממקום רע למקום יפה.

וכן מצינו בשבת (קנב ע"ב) שנשמתי הצדיק תוך י"ב חודש לפטירתה עולה ויורדת, אף שהגוף הוא עולם חשוך ובעולם הנשמתי כולו אור, מ"מ יש לנשמה קצת דביקות עם הגוף וקשה לה לפרוש לגמרי מן הגוף וכנ"ל, עיין שם.

כל ימי עני רעים והאיכא שבתות וימים טובים וכו' - הבני יששכר (מאמרי השבתות סי' י' אות ב') תמה דמאי קושית הגמרא, וכי אין עני בעולם שלא יהיה לו לצרכי עונג שבת ויו"ט, והא כבר אחז"ל עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות. ותיריך עפ"י מש"כ בספר אבות העולם דכל ימי עני רעים הכוונה על העני בדעת, דאתמר משמיה דהאריז"ל טעם למה נאסר בשר לאדם הראשון עד אחר המבול, דמקודם לכן לא היו נשמות בני אדם מגולגלין בבעלי חיים וע"כ לא הוצרכו לאכול את הבע"ח, אך כאשר חטאו הדורות ונתחייבו להתגלגל בבע"ח אז הותר להם לאכול את הבע"ח שעל ידי אכילת בני אדם לשם שמים עפ"י התורה את הבע"ח שמגלגל בו איזה נשמה הוא מעלה את הנשמה ההיא ומתקנה ממילא, וזהו רק לעשיר בדעת שהוא אוכל לשם שמים וילך בכח האכילה ההיא לתורה ולעבודה, משא"כ מי שאוכל למלאות תאוותו ולענג את גופו, וע"כ אחז"ל (פסחים מט ב) דע"ה אסור לאכול בשר. ולפ"ז הפירוש כל ימי עני רעים היינו עני בדעת כי לאיש כזה אסור לאכול בשר. ולפ"ז יונח דברי המקשה והאיכא שבתות ויו"ט, דהוא מצוה מן התורה לענג את השבת.

הכל מעלין לירושלים וכו' - כתב הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל בשו"ת התעוררות תשובה (סי' רפג): ליישב דעת הני רבנים הגאונים הקדושים זצ"ל שדרו בעיר הקודש צפת, ולא עלו למעלה בקודש לירושלים מתחלת ביאתם שמה לא"י, והא אנו תנו הכל מעלין לירושלים כמבואר במשנה וגמ' כתובות (ק"י ע"ב) ובפוסקים, מטעם שירושלים נתעלה מכל ארץ הקדושה.

וי"ל לפ"מ דפסק הרמב"ם בה' בית הבחירה (פ"ו הט"ו) שמקריבין בזמן הזה אף על פי שאין בית, א"כ בהגיע חצות יום ארבעה עשר לחודש הראשון איכא חיוב שחיטת והקרבת קרבן פסח על כל אחד מישראל, והדר סביב ירושלים שיכול להגיע אם ילך מחצות עד שקיעת החמה לעזרה, א"כ מוטל עליהם החיוב לבנות אז מזבח. אשר נקל מאד ליקח מהנחל חלוקי אבנים ולבנות מזבח כמבואר ברמב"ם הל' בית הבחירה (פ"ב) כי מקום המזבח ידוע, ובפרט ע"פ חשבון האמות של הר הבית

כמבואר הכל במס' מדות, ובדיעבד אינו מעכב רק שיהא המזבח וקרן מרובע ושיהא לו ארבע קרנות חמש מאות גבהו, וכבש, ויסוד, וכדפסק שם הרמב"ם (בהל' י"ז) (הכבש מעכב, אבל לא מצינו שארכו ורחבו של כבש שהוא ל"ב אמות יעכב). וא"כ לפ"ז בעברם על זה יש לחוש משום חיוב איסור כרת כיון שגם פסח שני לא יעשו.

אבל אותן שרחוקים יותר, והמה בכלל מי שהי' בדרך רחוקה, לפי פסק הרמב"ם בה' ק"פ (פ"ה הל' א' - ב') שמי שהזיד בראשון יש לו תשלומין להקריב בשני, ואם נאנס בשני ולא הקריב חייב על שלא הקריב בראשון במזיד, אבל מי שהי' אנוס בראשון כגון טמא או בדרך רחוקה, הגם שמחוייב להקריב בשני, אם לא הקריב בשני פטור, כיון שבשעת עיקר חיובו בראשון הי' אנוס. לפ"ז בני ירושלים אשר אנוסים המה כיון שאין להם רשיון מהמלכות ומבטלין אותן מחק מלוכה לעשות מזבח, אנוסים המה.

אבל בני צפת מתחכמים שלא יהיו מעיקרא חל החיוב עליהם ולפטור מצד שאנוסים המה. יעויין היטב בדברי הרמב"ם שם, דמוכח להדיא שבשאר אנוס או שוגג, אם לא הקריב בראשון, אם הזיד ולא הקריב בשני חייב, חוץ אם שוגג או נאנס אף בשני, א"כ אנשי ירושלים כיון שאנוסים בשניהם שהמלוכה אינה מניחה אותם לבנות מזבח פטורים מצד אנוס, אבל הרחוקים שדיניהם שהמה בדרך רחוקה אם לא עשו בראשון אף על פי שהזידו בשני אינם חייבים, וממילא אנשי צפת בראשונה היו בדרך רחוקה ואפילו הזידו בשני פטורים.

ובהגדה של פסח "מדרש בחידוש" (עמוד ר"א) הביא מהגה"צ מבולגריי זצ"ל דזה היה ג"כ טעמו של אחיו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבולז צוק"ל שלא רצה לחוג את חג הפסח בעיה"ק ירושלים ת"ו.

וראה בתורת משה עה"ת (פ' אמור) בהספידו אחרי הרעש בצפת. ששם הגיד מרנא החתם סופר ז"ל שירושלים תבעה את עלבונה, על אשר עיקר הישוב האשכנזי נקבע באותם הימים בצפת, ועיין עוד בתשובותיו חיו"ד סי' רל"ד.

עוד נציין שהחתם סופר (שו"ת יו"ד סי' רל"ד) הביא להוכיח מכאן דגם בזמן שאין בית המקדש מ"מ הכל מעלין לירושלים, דהא בזמן שביהמ"ק קיים ליכא נוה רעה בירושלים. וכתב החת"ס דיש לדחות דכתיב ויברכו העם לכל האנשים המתנדבים לשבת בירושלים ופרש"י (בתחילת העמוד) דהיינו משום ישיבת כרכים מחמת דוחק הבתים ואויר, ובמשנה באבות תנו לא אמר אדם מעולם צר לי המקום שאלין בירושלים ולא קאמר ולא נדחק אדם מעולם מלינת ירושלים, משמע דודאי היה צר ודוחק, וע"כ שפיר שייך גם בירושלים נוה רעה. וכתב עוד החתם סופר שם: ומה שהתפלל הד"ג על הרבה חכמי ישראל שלא עלו לירושלים דוקא והיה סנהדרין ביבנה

וכתב האבני נזר דיש לומר דטעם המנהג שמשדלן להוציא הולד, הוא על פי המבואר כאן שאף הנפלים יקומו לעתיד לבא בתחית המתים וכדילף מקרא דנבלתי יקומו, וכתב דנראה דהיינו דוקא אם יצאו לאויר העולם, דכל זמן שהם במעי אמן עובר ירך אמו הוא, וכאבר מאבריה הוא, ואין לו דין תחי, להכי משדלן לטובתו להוציאו ממעי אמו, למען יזכה לתחית המתים.

ועל פי זה פסק שאם העובר יצא רובו, שוב אין צורך להוציא את כולו, דכיון דבכהת"כ מי שיצא רובו הרי הוא כילוד, שוב אין ענין להשתדל להוציא את כולו, דכבר חל עליו זכות תחי המתים.

דף קיא: ע

עמי הארצות אינן חיים וכו' ואתם הדבקים בה' א וכו' אלא כל המשיא בתו לת"ח וכו' - הגאון בעל בית הלוי זצ"ל כותב בהקדמתו לשו"ת ענין נפלא בזה, דהנה קי"ל תשמישי מצוה נזרקין ותשמישי קדושה נגנזין, דתשמישי מצוה מיד שנגמרה המצוה פסקה הקדושה מהחפץ, משא"כ דבר שנשתמש בו קדושה נתקדש לעולם וגם אח"כ שנפסק אותו התשמיש מ"מ נשאר הדבר בקדושתו, וא"כ מעתה עם הארץ שאינו עוסק בתורה רק במצוות לחוד, גופו הוי כתשמישי מצוה שאינו נגנזין, ולעת"ל כל יחיו, אבל תלמיד חכם שעוסק בתורה גופו הוי כתשמיש קדושה שנגנזין ובדין הוא שיחיה לעת"ל.

והשתא ס"ד דגם אם עם הארץ יחזיק להת"ח לא מהני, דקי"ל דתשמיש דתשמיש ג"כ אינו נגנזין, וא"כ גם כשיחזיק הת"ח שהוא תשמיש קדושה לא יהי גופו אלא תשמיש דתשמיש, וע"ז אמר מצאתי להם תקנה מן התורה, ואתם הדבקים בה' כו' דכל המהנהגת"ח מנכסיו כאלו דבוק בשכינה דהוי תשמיש קדושה ולא תשמיש דתשמיש, וע"ז חיים כולכם היום דנשאר בקדושתם לעולם ויחיה לע"ל.

והטעם מה שבאמת כן הוא, משום דהת"ח לא הוי בבחי' תשמיש קדושה רק בבחי' עצם הקדושה, וכמו דמבואר באו"ח סימן מ"ג דהקלף שכותבין עליה ס"ת לא הוי תשמיש קדושה רק עצם הקדושה, וכמו"כ הת"ח הוי גופו הקלף של תורה שבע"פ וכמאה"כ כתבם על לוח לבך, וממילא המהנהגת"ח הוי תשמיש קדושה ולא תשמיש דתשמיש ויחיה לעת"ל עכת"ד ודפח"ח.

מעלה עליו הכתוב כאילו מתדבק בשכינה - אמר הבעל שם טוב זי"ע, כאשר רוצים להדביק שתי חתיכות כסף זו בזו, צריכים מקודם לנקות את החומר היטב מכל מיני לכלוך וחלודה ולגרר מתוך עצמותו, באופן שיהיה בטוח שלא נשאר שום חומר זר ביניהם. כי רק אז אפשר להדביק אותם ביציבות שלא יתפרק יותר.

כן הדבר באדם אשר רוצה להדבק בשכינה הקדושה, צריך לנקות עצמו מכל מיני לכלוך, לעשות תשובה

ובציפורי, וגם בימי הבית יוסף והארזי"ל מאי טעמא לא עלו הם לירושלים. הנה בימי חכמי התלמוד היו הריגות ושמדות בירושלים וגלו סנהדרין ומשנתיישבו במקומות אחרים והיה שם מקום הועד ומקום ישיבה ותורה ולא מיתדר להו בירושלים כמו במקומות אלו שוב אין מצוה בירושלים, דאפילו עזרא לא עלה לבנין ביהמ"ק כל זמן שרבו היה קיים וכדאיתא בספ"ק דמגילה, ובודאי ישיבה ותורה עדיפה מן הכל. וכן בזמן הבית יוסף והארזי"ל היה קיבוץ רוב החכמים בצפת ועע"ש.

היא אומרת לעלות והוא אומר שלא לעלות כופין אותו לעלות - כתב המהרי"ט (ח"ב יו"ד סי' כח) דעיקר טעם הכפיה הוא משום קדושת ארץ ישראל, דאי משום מצוות התלויות בארץ, אשה מאי עבידתא במצוות אלו שתהא כופה את בעלה, והרי בפ"ק דקידושין (ל ב) אמרו לענין כיבוד אב ואם דאשה פטורה מפני שרשות בעלה עליה וכ"ש לשאר מצוות וכ"ש למצוות התלויות בארץ דכל מה שקנה אשה קנה בעלה ואיהו הוא דמחייב ולא היא.

מיהו התשב"ץ (ח"ג סי' ר') הביא ראיה דלאו משום קדושת הארץ כפינן לבעלה אלא משום חיוב מצוות התלויות בארץ, דאי מצד קדושה, למה אין כופין גם כשהיא רוצה לעלות מגליל ליהודה דהא ליהודה יש תוספת קדושה, אלא ע"כ דמשום מצוות התלויות בארץ כופין והן שוין בכל ארץ ישראל. [וע"ש בסי' ר"א מש"כ באיזה תוספת יש לירושלים לענין קיום המצוות דתנן הכל מעלין לירושלים].

כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוך וכו' - בספר נועם אלימלך (פרשת לך לך) כותב, דהנה אמרו חז"ל "היה עומד בחוצה לארץ יכוין לבו כנגד ארץ ישראל, בארץ ישראל יכוין את לבו כנגד ירושלים וכו' כנגד בית קדש הקדשים". נמצאת מזה, כשאדם רוצה שתהא תפילתו נשמעת צריך לראות את עצמו כאילו הוא עומד בירושלים ובית המקדש בנוי והוא מכויין כנגד בית קודש הקדשים.

העושה כן, בא לידי בהירות המחשבה ודביקות שלימה בהשיות, וכאילו הוא רואה זאת ממש בחוש הראות. על ידי זה הוא משיג רוממות הקל יתברך ובא לידי אמונה שלימה במציאתו.

וזהו שאמר "הדר בארץ ישראל" בתפילתו "דומה כמי שיש לו אלוך" כי הוא משיג אותו יתברך. מה שאין כן במי שלא מתכוין בתפילתו כפי הנ"ל, אינו יכול להשיג רוממות יתברך, והרי הוא "דר בחוץ לארץ" ודומה כמי שאין לו אלוך, ומה שמסתעף מזה.

דף קיא: ע

ההוא בנפלים כתיב - בשו"ת אבני נזר יו"ד (סי' תע"ב) הביא המנהג שמעוברת שמתה מרעישין ועושים פעולות שהולד תצא. ושבשו"ת שמן רוקח נלאה למצוא לזה מקור בש"ס ופוסקים.

הראויה, לגרר מעצמותו כל מיני צרות, ואז בטוח יהיה שהדבק יתפוס. (פרי הארץ פר' כי תשא).

לסיומא דכתובות

דור שבן דוד בא קטיגוריא בתלמידי חכמים - פרש"י הרבה מסטינים ומלמדים חובה יעמדו עליהם.

הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד כתב במאמר עקבתא דמשיחא (קובץ מאמרים) דהאפיקורסים בדורות שקדמו טענו "מה אהני לן רבנן לדידה קרו לדידהו תנו" (סנהדרין צט ב), הם הודו בעצם ההנאה והטובה הרוחנית הכרוכה בידיעת התורה, אבל הכופרים בדורינו, העקבתא דמשיחא מסיתין בטענתם כי לומדי התורה ממיטים שואה על עצמם ועל העם כולו.

עוד כתב הגאון רבי אלחנן זצ"ל די"ל "דקטיגוריא בא בת"ח" היינו שהקטיגוריא חדרה לבין תלמידי חכמים עצמם והם מקטרגים אחד על משנהו.

מסכת נדרים

דף ב.

כל כינויי נדרים כנדרים וחרמים וחרמים ושבועות כשבועות ונזירות כנזירות - צ"ב בסדר המשנה ל' נקט נדרים שבועות ואח"כ נזירות, דהא לכאן נזירות הוא מעין הנדרים ולא מעין השבועות.

והביא בשו"ת מהרי"ט (סי' נ"ד) מהמהרשד"ם שהוכיח מזה דנזירות הוא איסור גברא ולא איסור חפצא, ומשו"ה תני נדרים שהיא איסור חפצא, ושבועות שהוא איסור גברא, ורק אח"כ כינויי נזירות כנזירות להורות שזנזירות הרי הוא כשבועות שהוא איסור גברא, ועיי"ש מה שהאריך בזה המהר"י באסאן בתשובה שם, ועיי"ש בש"ד יו"ד סי' ר"ו סק"י.

דף ב:

אידי דתנא נדרים דמיתסר חפצא עלי' כו' - כתב האבני נזר (או"ח סי' ל"ז) וז"ל: בריטב"א שבועות (כ' ע"ב) ראיתי דכל איסורי תורה איסורי גברא המה, ולכאן יפלא לומר כן על נבילה ושקצים ורמשים, שאינם אלא איסורי חפצא.

והנראה לי בענין זה, כי איסור גברא נאמר על מעשה אשר פוגם מעלת האדם, כמו שקצים ורמשים כמ"ש ולא תשקצו את נפשותיכם, ואנשי קודש וגו', כי לפי מעלת עם ישראל אין נבלה ושקצים ראויים להם, זהו איסור גברא.

אבל נהנה מהקדש, או זר שאכל תרומה, הוא להיפוך, שאיסורו הוא מחמת שמתקרב אל דבר שהוא למעלה

ממדרגתו, כי איך יקרב זר אל התרומה והדיוט אל קדשי שמים, זהו איסור חפצא, שפוגם בחפצא.

ועל כן קונם דמתפס בקרבן ויש מעילה בקונמות קרי לי איסור חפצא, אבל שבועה אין שום קדושה נתפס בחפץ, רק שמחלל דיבורו ופוגם נפשו, ומשו"ה הו"ל איסור גברא, וא"ש דברי הריטב"א, ע"ש עוד מש"כ בזה.

דף ג.

אף נזירות עובר בכל יחל ובכל תאחר כו' - ופסקו הרמב"ם בפ"ה מהל' נזירות (הכ"א) שבנזירות יש בו משום בעל תאחר.

וכתב באור שמח (הל' נזירות פ"ז הי"ד) דהיינו דוקא בניזיר סתם אבל בניזיר עולם ליכא בי' משום בל תאחר. על פי כללא שהשריש דליכא משום בל תאחר רק בדבר שהוא לזמן והוא דוחהו לזמן מאוחר יותר, אבל דבר שהוא לעולם, הרי כשהוא דוחהו מבטל הוא מן המצוה, שימים אלו שלא קיים עברו ואינם, וזוה ליכא משום בל תאחר.

ויסוד דבריו הביא מירושלמי (ר"ה רפ"א) דבעבר ולא מל ביום השמיני לית בי' משום בל תאחר שנא' לא תאחר לשלמו יצא זה שלא ניתן לתשלומין. ביאור הדבר דמיום השמיני ואילך מצוה היא שיהא נימול, כידוע מתשו' מהר"ח אור זרוע, וזה שלא מל ביום השמיני, הפסיד ימים אלו שבינתיים ובכה"ג ליכא משום בל תאחר, ע"ש מה שכתב עוד בזה.

דף ד.

כגון דנדר והוא בבית הקברות - הקשה הגרעק"א בתוספותיו לנזיר (אות ל"ז) ק' לי אמאי לא חשיב חומר בתגלחת מבטומאה, שבתגלחת המגלח את הנזיר גם המגלח חיוב, ואילו המטמא את הנזיר המטמא פטור. וצ"ל דלא קא חשיב רק דברים שהם בהנזיר עצמן, ולא כמה שבאדם אחר.

עוד הקשה הגרעק"א שם דהר"ן כאן כתב כאן דבנדר והוא בבית הקברות לריש לקיש בניזיר (י"ז ע"א) אינו עובר לא משום טומאה ולא משום גפן ותגלחת, אבל התוס' (שם) חולקין וס"ל דרק אטומאה לא מיחייב אבל איין ותגלחת חיוב, א"כ מצאנו בנדר והוא בבית הקברות חומר בתגלחת מהטומאה בכה"ג.

ותי' שם בהגהות אהבת איתן כעין דמשני שם בסוגיא על ענין אחר דבאיסורא לא קא מיירי, והכא הרי קא עבר על איסור כשנדר והוא בבית הקברות אף אליבא דריש לקיש.

גליון זה יוצא לאור ע"י שיעור הדף היומי בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.

ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל:
K0504166339@gmail.com